

WWW.UWNOTARIS.NL

Van Ee & De Jonge
notariaat, estate planning, mediation
Willemsplantsoen 12, 3511 LB Utrecht
Postbus 19200, 3501 DE Utrecht
T 030-2314133
F 030-2334271
vraaghet@uwnotaris.nl
www.uwnotaris.nl

U heeft nu een document gedownload. Wij adviseren om dit document eerst op te slaan op uw harde schijf om het later rustig te kunnen lezen. Opslaan gaat met de knop "kopie opslaan", maak een map aan "uwnotaris", opslaan.

TOELICHTING BIJ HUWELIJKSE- EN PARTNERSCHAPSVOORWAARDEN

De onderstaande tekst is een toelichting die behoort bij de vragenlijst voor het maken van huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden. Deze toelichting bij de vragen geldt zowel in het geval u een huwelijk aangaat of een geregistreerd partnerschap wilt sluiten. Om het stuk leesbaar te houden wordt alleen gesproken over huwelijk en huwelijkse voorwaarden. Op alle plaatsen betekent dit dat het ook geldt voor het geregistreerd partnerschap en partnerschapsvoorwaarden.

WAAROM HUWELIJKSE VOORWAARDEN?

Wie trouwt denkt niet meteen aan het maken van huwelijkse voorwaarden. De wet regelt het allemaal. Toch is het van belang van tevoren te overwegen of het maken van huwelijkse voorwaarden zinvol is.

Er zijn echtparen voor wie het maken en hebben van huwelijkse voorwaarden niet nodig is. Het probleem is, dat zoiets meestal alleen achteraf gezegd kan worden.

Er zijn wel een paar indicatoren die het maken van huwelijkse voorwaarden in eerste instantie overbodig maken:

1. Geen van de echtgenoten loopt zakelijke risico's. Er is geen vooruitzicht dat een echtgenoot een eigen bedrijf begint.
2. Slechts een van de echtgenoten verricht betaalde arbeid. De ander neemt de huishouding voor zijn of haar rekening en verzorgt de kinderen.
3. Er zijn geen erfenissen van betekenis te verwachten.
4. Geen van de echtgenoten is eerder gehuwd geweest en er zijn geen kinderen uit een eerder huwelijk.

5. Men is er van overtuigd dat het vermogen in het huwelijk voor beide echtgenoten bestemd is en wil beslist niet individualiseren.

Alleen het gelijktijdig voorkomen van alle indicatoren geeft aan dat men inderdaad kan overwegen huwelijkse voorwaarden niet te maken. Dan nog geldt dat tijdens het huwelijk veranderingen in de omstandigheden kunnen optreden die het maken van huwelijkse voorwaarden noodzakelijk maken.

NB Het is wel mogelijk achteraf, dus na het sluiten van het huwelijk, huwelijkse voorwaarden te maken. Dit is echter veel duurder dan vóór het sluiten van het huwelijk. Dat komt omdat voor het maken van huwelijkse voorwaarden achteraf een verdeling van de gemeenschap moet plaatsvinden. Bovendien is toestemming van de rechter nodig.

Omgekeerd zijn er ook indicatoren die aangeven dat het wel van belang kan zijn om huwelijkse voorwaarden te maken:

1. Een echtgenoot heeft een bedrijf of het is denkbaar dat een echtgenoot een eigen bedrijf zal oprichten.
2. Beide echtgenoten verrichten betaalde arbeid en ieder wil een eigen vermogen in stand houden.
3. Er zijn wel erfenissen van betekenis te verwachten.
4. Een van de echtgenoten heeft kinderen (al of niet uit een eerder huwelijk).
5. Een of beide echtgenoten hebben een eigen vermogen(tje).

Als zich een van deze situaties voordoet, is het wel van belang om huwelijkse voorwaarden te maken.

Alleen als u alle vragen met nee kunt beantwoorden, kunt u met een gerust hart trouwen in algehele gemeenschap van goederen. Hiervoor hoeft u geen stappen te ondernemen. Door de ondertekening van de huwelijksakte op het stadhuis is dit geregeld.

ALGEMEEN

Met de vragenlijst, deze toelichting en de informatiebrochure van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (het rode boekje) is het in beginsel mogelijk om huwelijkse voorwaarden op te stellen. Toch blijkt altijd dat de werkelijkheid meer divers is dan in een stuk als het onderhavige kan worden weergegeven. Uw ideeën en voorlopige opties moeten dan ook met de notaris worden besproken. Daarbij komen uw vragen aan de orde en kan ook worden besproken of er toch geen bijzondere omstandigheden zijn die een andere benadering nodig maken.

Bij het lezen van deze stukken is fantasie nodig. U moet niet alleen kijken naar de situatie zoals die nu is. U moet ook proberen u voor te stellen hoe u in een denkbeeldige toekomstige situatie de huwelijkse voorwaarden zou willen regelen. Dat is moeilijk. Een dergelijk gedachten-experiment is echter zeer nuttig. Probeer u de gevolgen van een (toekomstige) situatie voor te stellen:

- beide echtgenoten werken;
- nog maar één echtgenoot werkt;
- een echtgenoot gaat failliet;
- u gaat onverhoopt van echt scheiden;

- een echtgenoot heeft een groot eigen vermogen;
- een echtgenoot overlijdt.

Ook al worden thans de huwelijkse voorwaarden volgens de laatste stand van zaken opgemaakt, toch kan later blijken dat iets anders is gelopen dan de echtgenoten hadden verwacht. Het is daarom belangrijk om in de toekomst zo nu en dan de huwelijkse voorwaarden te laten controleren om te zien of zij nog passen bij de situatie die dan is ontstaan. Bijvoorbeeld het optreden van een van de hiervoor genoemde situaties kan daar aanleiding toe geven. Zonodig kan dan een aanpassing plaatsvinden.

Het maken van huwelijkse voorwaarden verplicht de echtgenoten tot het bijhouden van hun inkomen en vermogen. Dat vereist het bijhouden van tenminste een minimale boekhouding. Dit kan door het bewaren van de belangrijke gegevens over inkomen en vermogen, maar het is natuurlijk veel beter om een werkelijke boekhouding bij te houden. De echtgenoten hebben het recht om van elkaar inzage in de boekhouding en de daarbij behorende bescheiden te vragen. Bij het invullen van de vragen dient u zich dus ook af te vragen of de administratieve verplichtingen acceptabel zijn.

TOELICHTING OP DE VRAGEN

vraag 1

Persoonlijke informatie

In een notariële akte is het krachtens de wet verplicht de volledige personalia alsmede een geldige legitimatie te vermelden. De gegevens moet u volledig invullen, het legitimatiebewijs dient u te kunnen overhandigen als u de akte ondertekent.

vraag 1b

Als er eerder een samenlevingsovereenkomst is gemaakt, is er toen al gesproken over bepaalde regelingen, bijvoorbeeld de kosten van huishouding en de eigendom van zaken en gezamenlijk sparen. Deze regelingen kunnen in de huwelijkse voorwaarden worden overgenomen. Desgewenst dient u de samenlevingsovereenkomst te overhandigen.

vraag 2

Inleiding

Wie trouwt zonder huwelijkse voorwaarden te maken trouwt in de wettelijke algehele gemeenschap van goederen. Dit betekent dat alles wat er voor het huwelijk was en alles wat er tijdens het huwelijk bij komt in die gemeenschap valt. Er is één vermogen. De beide echtgenoten zijn daar gezamenlijk toe gerechtigd.

Verdeling van de gemeenschap is, naast het alsnog maken van huwelijkse voorwaarden, pas mogelijk bij het einde daarvan, dat wil zeggen bij scheiding van tafel en bed, echtscheiding en bij overlijden van een echtgenoot.

Op de gemeenschap kan iedere schuldeiser zich verhalen. Als een schuldeiser van de man geld te vorderen heeft kan hij dat verhalen, ook als het geld op naam van de vrouw staat.

Een bedrijf hoort tot de gemeenschap en als het failliet gaat, gaat ook de gemeenschap failliet.

Als er huwelijkse voorwaarden gemaakt worden ontstaan er ten minste twee vermogens, dat van de man en dat van de vrouw. De twee vermogens dienen strikt gescheiden te worden gehouden. Er moet zichtbaar zijn en blijven wat van wie is. Wat van de een is, moet niet op naam van de

ander gezet worden. Het maken van huwelijkse voorwaarden veronderstelt dus een bereidheid om een administratie bij te houden.

vraag 2a

Algehele uitsluiting

Als er geen enkele gemeenschap bestaat, spreekt men van algehele uitsluiting.

Het is ook mogelijk om, naast de twee privé-vermogens, een derde vermogen te maken, dat wel weer aan beide echtgenoten toebehoort: een beperkte gemeenschap (in tegenstelling tot de algehele gemeenschap).

vraag 2b

Gemeenschap van inboedel

Een veel voorkomende vorm van een beperkte gemeenschap is een gemeenschap van de inboedelzaken. Inboedel omvat het gewone huisraad, tafels, stoelen, bedden en wat dies meer zij. De waarde van de inboedel (ook van nieuwe spullen) is in objectieve zin meestal gering en in een faillissement speelt inboedel nauwelijks een rol.

Bij echtscheiding moet de inboedel wel verdeeld worden, maar dat moet in goed overleg mogelijk zijn.

Gemeenschap van inboedel betekent dat de gewone inboedelzaken tot de gemeenschap behoren. Hiervoor hoeft u zelf niets meer te doen, men zegt ook wel: dit werkt van rechtswege. Het voordeel daarvan is dat dan voor de inboedel geen administratie nodig is: deze is immers van beide partners.

Echter, later is evenmin te bepalen dat een bepaalde inboedelzaak van één van de partners privé is. Meestal is dat niet zo erg omdat de definitie van inboedel beperkt is: alleen gewoon huisraad valt eronder, kunst, antiek en verzamelingen niet.

Of bijvoorbeeld een cd-verzameling zo'n verzameling is, die niet tot de inboedelzaken wordt gerekend, is niet zeker. Indien u dat wel zou willen, kunt u daarvoor een speciale bepaling opnemen in de huwelijkse voorwaarden.

Andere beperkte gemeenschap

Het is ook mogelijk een beperkte gemeenschap te maken ten aanzien van andere goederen dan inboedel, bijvoorbeeld een gemeenschap van de echtelijke woning, of van alle onroerende zaken. Alles is mogelijk, zelfs een gemeenschap van paraplubakken. Anders dan voor zaken van inboedel komt dat niet veel voor, behoudens in speciale omstandigheden. Die komen hier niet aan de orde.

Er is dan ook geen vraag in de vragenlijst opgenomen. Als u hier meer over wilt weten, kan de notaris u hier tijdens de bespreking over informeren.

Gemeenschap - gemeenschappelijk eigendom

Een beperkte gemeenschap wordt dus overeengekomen in de huwelijkse voorwaarden. Als u in de huwelijkse voorwaarden bijvoorbeeld een gemeenschap van de echtelijke woning bent overeengekomen, en er wordt dan een huis aangeschaft, dan is dat huis van rechtswege eigendom van beide echtgenoten.

Voor een beperkte gemeenschap gelden dezelfde regels (verdeling, verhaal van schuldeisers, faillissement) als hiervoor bij de algehele gemeenschap van goederen vermeld.

Los van een beperkte gemeenschap is het toch ook mogelijk samen zaken te bezitten. Dit wordt "vrije mede-eigendom" genoemd. Dit komt vaak voor met de woning. Deze wordt door de echtgenoten tezamen gekocht en in eigendom verkregen. Het voordeel is dat beiden deel nemen

in het risico van de waardedaling of -stijging. Bovendien kunnen tezamen bezeten zaken wel tijdens het huwelijk worden verdeeld. Zaken die behoren tot een beperkte gemeenschap van goederen kunnen niet tijdens het huwelijk verdeeld worden.

Ter vermijding van misverstand: Een zaak, bijvoorbeeld een huis, kan dus op verschillende manieren aan de beide echtgenoten toebehoren:

- het huis valt in een beperkte gemeenschap. Dat komt voor als de echtgenoten dat in hun huwelijkse voorwaarden hebben opgenomen. Deze gemeenschap kan alleen verdeeld worden bij het einde van het huwelijk.
- Beide echtgenoten zijn ieder voor de helft eigenaar. Zij hebben het huis verkregen in "vrije mede-eigendom".

Ieder van deze situaties heeft zijn eigen gevolgen voor wat betreft de mogelijkheid van verhaal door schuldeisers en tot verdeling gedurende het huwelijk.

vraag 3

Gemeenschap van inboedel

De vragen 3a, 3b en 3c geven een nadere omschrijving van de gemeenschap van inboedel.

vraag 3a

Staat van aanbrengsten

Het is mogelijk inboedelzaken die men al had vóór het huwelijk uit te zonderen van de gemeenschap en dus privé te houden. Daartoe worden deze zaken te vermelden op een lijst, de "staat van aanbrengsten", die aan de akte van huwelijkse voorwaarden wordt gehecht.

vraag 3b

Uitzonderingen voor erven en schenking

Verder is het mogelijk om inboedelzaken die door erfrecht of schenking zijn of zullen worden verkregen buiten de gemeenschap te houden. Natuurlijk moet wel bewijs van de schenking of vererving kunnen worden geleverd.

Een bepaling als deze heeft zin indien iets te erven verwacht wordt.

Heeft degene waarvan u iets erft of geschonken krijgt bepaald dat dit privé-vermogen blijft, dan kunt u dat niet zelf ongedaan maken. Het door de erflater of schenker bepaalde gaat dus vóór op wat u zelf bepaalt.

vraag 3c

Auto

Een auto is geen inboedelzaak. Maar een auto is een duur object.. U kunt ervoor kiezen om een auto per definitie onder de regels van de inboedelzaken te brengen indien in feite de kosten (aanschaf en onderhoud) van de auto gemeenschappelijk worden betaald.

NB. Een "auto van de zaak", een eigen zaak of van de werkgever, valt er natuurlijk niet onder.

vraag 4

Kosten van de gemeenschappelijke inboedel

Als u hebt gekozen voor een gemeenschap, dan zijn de zaken in die gemeenschap van u beiden. Maar wat gebeurt er als bijv. de koelkast, die in de gemeenschap van inboedel viel, gerepareerd moet worden of vervangen door een nieuwe?

Het gaat dan om de kosten van verwerving, herstel, onderhoud en verfraaiing van de zaken die in de gemeenschap vallen of tot de gemeenschap behoren. Wie moet deze kosten voldoen? Daarvoor is er de keuze uit twee mogelijkheden.

- a. Ofwel deze kosten behoren tot de kosten van de gemeenschappelijke huishouding,
- b. Ofwel ze komen ten laste van de echtgenoot die deze kosten heeft gemaakt.

Voordeel van keuze a) is dat het eenvoudig is: er is geen extra boekhouding vereist. Keuze b) daarentegen geeft de echtgenoten zekerheid dat er geen gekke dingen kunnen gebeuren ten laste van de gemeenschappelijke pot.

Recapitulatie vragen 2 tot en met 4

Kort samengevat komt het er bij deze vragen op neer dat men de keuze heeft tussen algehele uitsluiting van iedere gemeenschap en een beperkte gemeenschap van inboedel.

Als u kiest voor uitsluiting van elke gemeenschap van goederen moet u dit goed overwegen. Het betekent dat er geen in het geheel geen gemeenschappelijke goederen zullen zijn. Er zijn twee vermogens, namelijk dat van de man en dat van de vrouw. Ieder zal dus steeds moeten aangeven wat van wie is. Dit geschiedt bij de aanvang van het huwelijk door een lijst aan de akte te hechten. Later moet u het zelf bijhouden. Is niet meer te bepalen wiens eigendom een goed of een zaak is, dan is het van ieder voor de helft.

vraag 5

Bewijsregels

Of u nu kiest voor uitsluiting van ieder gemeenschappelijk bezit of voor een beperkte gemeenschap van inboedel, er zijn regels nodig om aan te tonen wat van wie is.

Deze bewijsregels zijn er wat betreft (onder meer) kleding, sieraden, roerende zaken in het algemeen en ook - als er geen beperkte gemeenschap van inboedel is - ten aanzien van inboedelzaken

Kleding en sieraden

Hoofdregeel: Kleding en sieraden zijn eigendom van degene die ze ook daadwerkelijk gebruikt, of voor wie ze bestemd zijn om te gebruiken. Het doet er niet toe of die betreffende echtgenoot de kleding of sieraden heeft gekregen, of bijvoorbeeld zelf gekocht heeft.

Op deze hoofdregeel kunnen twee uitzonderingen worden gemaakt:

1. Voor die kleding en/of lijfsieraden die op de staat van aanbrengsten staan (zie vraag 3a) en/of
2. Voor die kleding en/of lijfsieraden waarvan een echtgenoot aantoonbaar dat deze door hem zijn verkregen door erfrecht of schenking.

Heeft degene waarvan u iets erft of geschonken krijgt bepaald dat dit privé-vermogen blijft, dan kunt u dat niet zelf ongedaan maken. Het door de erflater of schenker bepaalde gaat dus vóór op wat u zelf bepaalt.

Beroep en bedrijf

Hoofdregeel hierbij is: datgene wat tot een beroep of bedrijf van echtgenoot A behoort is privé-eigendom van echtgenoot A.

Wordt er met geld van echtgenoot B iets aangeschaft dat voor het beroep of bedrijf van A wordt gebruikt, dan is dat privé van A, maar A moet dan wel de waarde vergoeden aan B.

Deze regel over beroep of bedrijf geldt ook als een echtgenoot in loondienst is. De studieboeken en studiematerialen, alsmede zaken die nodig zijn voor de uitoefening van een beroep of bedrijf, zijn dus altijd privé.

Overige roerende zaken

De hoofdregel is dat, als het bewijs niet meer geleverd kan worden wie een roerende zaak heeft verkregen, deze roerende zaak aan de beide echtgenoten toebehoort, ieder voor de helft.

Het is dus van groot belang om bij belangrijke aankopen, indien die privé worden gedaan, bewijs te maken van wie het is. Dit kan als volgt:

- altijd van een privé-rekening betalen en het aankoopbewijs op de eigen naam bewaren, of
- gezamenlijk vastleggen, bijvoorbeeld eens per jaar een lijst opstellen welke in dat jaar aangeschafte zaken van wie zijn.

Als er geen bewijs is en er bestaat tussen de echtgenoten een verschil van mening aan wie een roerende zaak toebehoort, dan zijn er, in plaats van de hoofdregel, eventueel de volgende afwijkende mogelijkheden:

- het behoort toe aan de vrouw indien de man daarop zijn recht niet kan bewijzen; of
- het behoort toe aan de man indien de vrouw daarop haar recht niet kan bewijzen.

Deze beide regels zijn uitzonderingen en dienen alleen in speciale gevallen te worden opgenomen. Zo'n geval kan zich voordoen als een echtgenoot eerder gehuwd is geweest en er kinderen zijn uit dat eerdere huwelijk, met wie de relatie niet echt goed is.

Vergoedingen

Als echtgenoot A iets koopt met geld van echtgenoot B, dan wordt A eigenaar. Wel moet A het gebruikte geld aan B vergoeden.

Dit lijkt een eenvoudige bepaling. De werkelijkheid is dat in een dergelijk geval vaak niet wordt bijgehouden wat er is gebeurd en later is het niet meer na te gaan, of geeft het aanleiding tot onenigheid. Daarom is het van groot belang om ofwel niet met geld van de ander voor jezelf zaken te kopen, ofwel om, als dat toch gebeurt, meteen te verrekenen.

NB Als de ene echtgenoot A in opdracht van de andere echtgenoot B met diens (B's) geld iets koopt, wordt de echtgenoot B die opdracht gaf de eigenaar.

Vaak zal het later, bijvoorbeeld bij echtscheiding, moeilijk zijn om te bewijzen hoe het in elkaar stak. Als er iets belangrijks gekocht wordt is het dus verstandig het zelf, op eigen naam en met eigen geld te doen.

Bestuur

Gebruikelijk is dat iedere echtgenoot zijn eigen goederen bestuurt. Besturen houdt in zowel gebruiken, exploiteren als beschikken, dus bijvoorbeeld verkopen.

Als het bestuur echter feitelijk door één echtgenoot wordt uitgeoefend, dan is die echtgenoot volgens de normale regels van de wet verplicht aan de andere echtgenoot, die immers de eigenaar is, om inzage in het bestuur te geven en rekening af te leggen. Hij mag goederen van de andere echtgenoot niet op eigen naam beleggen. Als dat gebeurt, is later niet meer uit te zoeken hoe het in elkaar stak.

Zowel voor **vergoedingen** als voor **bestuur** is een eenduidige wettelijke regeling. Hierover zijn geen vragen opgenomen in de vragenlijst.

vragen 6 en 7

Inkomen, belasting en kosten huishouding

Eerst wordt bij vraag 6 vastgesteld wat de echtgenoten verstaan onder het begrip "inkomen".

Vervolgens wordt bij vraag 7, over de kosten van de gemeenschappelijke huishouding, bepaald waaraan beide echtgenoten bijdragen uit dat inkomen.

vraag 6 **Inkomen**

Inkomen is een rekbaar begrip. Men kan proberen dit nauwkeurig te omschrijven. Het begrip “belastbaar inkomen” uit de Wet op de Inkomstenbelasting 2001 kan daarbij als uitgangspunt worden genomen.

Nadeel van een dergelijke strakke omschrijving is dat geen rekening kan worden gehouden met toekomstige wijzigingen in de wettelijke regelingen. Het begrip inkomen kan dan aan het einde van het huwelijk een inhoud hebben die (belangrijk) kan afwijken van wat de echtgenoten nu voor ogen staat.

Een andere mogelijkheid is uitgaan van een ruimere omschrijving: het netto-inkomen van ieder van de echtgenoten bestaat uit alles wat naar gebruikelijke opvattingen in het maatschappelijk verkeer behoort tot het netto-inkomen. De op het eerste gezicht wat vage inhoud van “de opvattingen in het maatschappelijk verkeer” wordt ingevuld door rechtspraak.

Maar ook als men kiest voor het begrip “belastbaar inkomen” dan zal dat niet in alle gevallen een afdoende omschrijving bieden.

De Wet op de Inkomstenbelasting is per 1 januari 2001 sterk gewijzigd. De Belastingwet gaat daarbij uit van andere begrippen dan mensen in het dagelijks leven hanteren. Voor het inkomensbegrip voor de huwelijkse voorwaarden gaat het erom vast te stellen wat de inkomen zijn van de echtgenoten met het oog op hun bijdrage aan de kosten van de gemeenschappelijke huishouding. Daarom kan hier niet zonder meer “het belastbaar inkomen” of “het inkomen in box 1” als uitgangspunt worden genomen. Voor de huwelijkse voorwaarden gaat het dan om een min of meer regelmatig inkomen: loon uit dienstbetrekking, salaris, winst uit onderneming, periodieke uitkeringen, uitkeringen uit sociale verzekeringswetten, ontvangen ouderdoms- of ander pensioen. Dit geldt ook voor houders van aandelen die een aanmerkelijk belang in een B.V. vormen. In box 2 worden zowel de reguliere inkomsten (dividend) als de eenmalige voordelen bij vervreemding belast. Bij het vaststellen van het inkomen, om de bijdrage aan de kosten van de huishouding vast te stellen, dient dan te worden uitgegaan van het reguliere inkomen uit deze aandelen. Indien de echtgenoten dat willen, kan ook het inkomen uit vermogen worden meegeteld om het inkomen voor de huwelijkse voorwaarden te kunnen vaststellen. In de Wet op de Inkomstenbelasting 2001 wordt bij het vermogen in box 3 uitgegaan van een vast rendement (4%, waarna over dit rendement weer 30% belasting wordt geheven). Voor de huwelijkse voorwaarden kan worden uitgegaan van de werkelijke opbrengt van het vermogen.

De **vragen 6a t/m 6e** maken een nadere invulling mogelijk.

- Bij een eigen bedrijf of vrij beroep spreekt men van winst, maar een deel daarvan is ook nodig voor investeringen en kan dus niet echt als inkomen worden gezien.
- Wordt het bedrijf in de vorm van een BV gedreven, dan is het salaris wel weer het inkomen, maar daarnaast zijn er vaak nog winsten die in de BV achterblijven. Deels zijn die nodig voor investeringen, maar vaak blijft ook winst in de BV achter, die niet uitgekeerd wordt. Er kan aanleiding zijn om die opgepotte winst mee te rekenen voor de berekening van de bijdrage aan de kosten van de huishouding.
- Wat op het loonstrookje van een werknemer staat is doorgaans wel duidelijk. Als een werknemer in overleg met zijn werkgever deze inkomsten op ongebruikelijke wijze of op

ongebruikelijk tijdstippen ontvangt, kunnen ze voor het vaststellen van het inkomen voor de huwelijkse voorwaarden worden meegeteld alsof ze wel regelmatig of op gebruikelijke tijdstippen zijn uitbetaald.

- De echtgenoten kunnen ook overeenkomen om inkomen uit vermogen wel of juist niet mee te tellen.
- Stakingswinst en winst behaald door het vervreemden van aandelen die tot een aanmerkelijk belang behoren, wordt in het algemeen niet meegerekend bij het belastbaar inkomen.

vraag 7

Kosten van de huishouding

Hiermee worden bedoeld de gewone kosten van de gemeenschappelijke huishouding. Ook de kosten voor de verzorging en opvoeding van kinderen die tot het gezin behoren, vallen hieronder. Kosten voor ontwikkeling en ontspanning (bijvoorbeeld studie, hobby, vakanties) vallen eveneens onder de kosten van de huishouding.

Al deze kosten van de huishouding kunnen op verschillende wijze worden voldaan. Bijvoorbeeld:

1. Eén van beide echtgenoten betaalt alles. Als feitelijk één echtgenoot inkomen heeft gaat dat natuurlijk altijd zo. Maar ook als beiden werken kan bepaald worden dat één echtgenoot de kosten van de huishouding betaalt. Dit is alleen in bijzondere gevallen aan te bevelen.
2. Beiden dragen bij. Ook hierbij zijn twee mogelijkheden:
 - Ieder draagt bij voor de helft. Als de echtgenoten ongeveer evenveel verdienen en dat zal waarschijnlijk zo blijven, of als men beslist wil individualiseren, of als het inkomen niet gemakkelijk is vast te stellen (omdat bijvoorbeeld de een in loondienst is en de ander een bedrijf heeft, waaruit het inkomen pas in het volgende jaar vaststaat) - dan is deze bepaling nuttig
 - Ieder draagt bij naar rato van zijn/haar inkomen. Naarmate een echtgenoot meer verdient, moet hij meer bijdragen. Dit doet recht aan de gelijkheid tussen de echtgenoten in het huwelijk, ook als een van de echtgenoten geen of minder betaalde arbeid verricht.
3. Alle inkomsten worden bijeengevoegd; de "pot" betaalt alles.

De eerste twee mogelijkheden hebben als voordeel dat het geheel geïndividualiseerd wordt uitgewerkt. Het nadeel hiervan is echter dat het nodig is om alles precies bij te houden. Dit hoeft niet als alle inkomsten worden bijeengevoegd, de derde mogelijkheid. Maar: de derde mogelijkheid past eigenlijk alleen goed als tevens een verrekening van overgespaarde inkomsten (vraag 9) wordt overeengekomen.

vraag 7e

Vergoeding kosten van de huishouding

Bij de vorige vraag is vastgesteld hoeveel ieder van de echtgenoten moet bijdragen in de kosten van de huishouding. Als nu blijkt dat een van de echtgenoten - in een kalenderjaar - meer dan zijn aandeel heeft bijgedragen aan de kosten van de huishouding, heeft hij het recht om het bedrag dat hij teveel heeft bijgedragen terug te vorderen van de andere echtgenoot.

In de praktijk blijkt dat deze verrekening tussen de echtgenoten vaak niet wordt uitgevoerd.

Er zijn twee mogelijkheden om deze verrekening uit te stellen:

- a. De verrekening uit te stellen tot het einde van het huwelijk. In dat geval is er sprake van afrekening. Het is duidelijk dat dit dan veel rekenproblemen met zich mee zal brengen, zeker als de administratie onoverzichtelijk is.
- b. Het recht om te verrekenen laten vervallen na een zekere periode. Dit kan het nadeel hebben dat het ten koste gaat van een van de echtgenoten. Een vaste termijn kan, zonder dat men het in de gaten heeft, worden overschreden. Dan verliest de echtgenoot die een vordering heeft zijn rechten.

Ter beveiliging van elkaar is het daarom beter om ofwel een heel korte termijn op te nemen en dan zeker te verrekenen of, indien men twijfelt of verrekening wel plaats zal hebben, de verrekening bij het einde van het huwelijk te doen.

In de rechtspraak is namelijk vastgesteld dat, wanneer een vervaltermijn is verlopen, onder bepaalde omstandigheden een beroep op die vervaltermijn door de rechter als onredelijk kan worden aangemerkt. Er wordt dan gehandeld alsof er in het geheel geen vervaltermijn in de huwelijkse voorwaarden zou zijn opgenomen.

NB Als de echtgenoten een verrekenbeding van overgespaarde inkomsten hebben (zie vraag 9), dan wordt bij die verrekening een te grote bijdrage aan de huishoudkosten meteen rechtgetrokken.

vraag 8

Levensverzekeringen

Een uitkering uit een levensverzekering komt alleen aan de orde als het huwelijk eindigt door overlijden.

Maar bij het maken van de huwelijkse voorwaarden is van belang vast te stellen hoe deze verzekering is gesloten (of nog dient te worden gesloten), door wie, wie van de echtgenoten premies heeft betaald en wie te zijner tijd de uitkering ontvangt.

Dit heeft bovendien te maken met de heffing van successierecht, de belasting die wordt geheven over erfrechtelijke verkrijgingen.

Bijvoorbeeld: echtgenoot A sluit een levensverzekering op zijn leven en betaalt de premie, terwijl echtgenoot B de begunstigde is. Als A overlijdt, dan moet B in beginsel successierecht betalen over de uitkering (tenzij de uitkering nog onder een vrijstelling valt) omdat de premies ten laste van het vermogen van A zijn gekomen.

De heffing van successierecht over de uitkering kan worden voorkomen door te bepalen dat degene die de uitkering krijgt de premie moet betalen. Dit heet populair een kruislingse verzekering. Een ander voordeel van deze constructie is dat, als het goed wordt gedaan, de uitkering geheel naar de echtgenoot gaat en niet in de nalatenschap valt en dus niet behoeft te worden gedeeld met eventuele kinderen.

Uitgangspunt is dat echtgenoot A het leven van B verzekert, en daarvoor ook de premie betaalt, en omgekeerd.

Omdat veelal één verzekeringsovereenkomst wordt gesloten en één premie wordt betaald (waarin de beide levens verzekerd zijn) wordt om belastingheffing te vermijden de zogenaamde premiesplitsing toegepast.

Dit houdt in dat de overlijdensverzekering wordt gesloten op de levens van de twee partners. De premie wordt gesplitst in een gedeelte dat betrekking heeft op de uitkering bij overlijden van de ene partner als eerste en een gedeelte dat betrekking heeft op het overlijden van de andere partner als eerste. De premie voor de uitkering bij het overlijden van de ene is verschuldigd door de ander en vice versa.

Het gedeelte van de premie dat betrekking heeft op de uitkering bij overlijden mag op grond van het huwelijksgoederenregime niet (deels) ten laste van zijn gekomen van het vermogen van de verzekerde: de erflater mag niet op een of andere manier, rechtstreeks of eventueel via een verrekening, mee hebben betaald aan de premie.

Om heffing van successierecht te voorkomen dient aan een aantal voorwaarden te zijn voldaan:

1. Het gedeelte van de premie dat betrekking heeft op de uitkering bij overlijden was verschuldigd door een ander dan de overledene.
2. De splitsing van de premie is overeengekomen met de verzekeraar en blijkt uit de polis of uit een bij een polis behorend clauseblad en een door alle premieplichtigen ondertekend en gedagtekend aanvraagformulier.
3. Het gedeelte van de premie dat betrekking heeft op de uitkering bij overlijden mag op grond van het huwelijksgoederenregime niet (deels) ten laste van zijn gekomen van het vermogen van de verzekerde.
4. Voor de beoordeling of iets is onttrokken aan het vermogen van de overledene is het tijdstip van overlijden beslissend. Dit laatste ligt op het terrein van de verzekeringsmaatschappij.

Wanneer aan al deze voorwaarden is voldaan neemt de Inspecteur der Registratie en Successie aan dat bij premiesplitsing niets aan het vermogen van de erflater is onttrokken en blijft heffing van successierecht achterwege.

De andere mogelijkheid is dat A zijn eigen leven verzekert en ook de premies betaalt. A kan dan zelf bepalen of de uitkering te zijner tijd naar echtgenoot B. gaat, of eventueel aan een ander moet toekomen.

Over deze uitkering is dan wel successierecht verschuldigd.

Zolang de verzekering nog niet tot uitkering is gekomen, maakt in dat geval de polis van de levensverzekering deel uit van het vermogen van A.

vraag 9

Verrekening van inkomsten

Hierbij gaat het om een periodieke (veelal jaarlijkse) verrekening **tijdens** de duur van het huwelijk. Wat per kalenderjaar over is van het inkomen nadat de kosten van de huishouding betaald zijn, komt aan beide echtgenoten ten goede, ieder voor de helft. Het is alsof het werk van beiden gelijk wordt gehonoreerd, ook als een van de echtgenoot geen betaalde arbeid verricht.

In beginsel wordt bij deze verrekening van overgespaarde inkomsten uitgegaan van hetzelfde begrip inkomsten of inkomen als waarover de bijdragen aan de huishoudkosten worden gerekend (zie vraag 6). Dus ook bijvoorbeeld over de winst uit onderneming, als dat bij vraag 6 is vermeld.

Als u een andere mogelijkheid wilt dient u dit aan te geven.

Ook hier is het weer uiterst belangrijk dat er wel feitelijk afgerekend wordt, dat wil zeggen, dat de ene echtgenoot ook daadwerkelijk het uitgerekende bedrag betaalt aan de andere echtgenoot.

Als de verrekening niet tijdig wordt uitgevoerd heeft dat tot gevolg dat het later alsnog moet gebeuren. Later kan zijn bij echtscheiding of bij het overlijden van een echtgenoot. (We spreken dan van afrekening in plaats van verrekening). Met name bij echtscheiding kunnen grote problemen ontstaan. Dit zijn dezelfde problemen die er ook zijn bij echtscheiding als er een algehele gemeenschap van goederen is.

Het recht op verrekening blijft tot drie jaar na het einde van het huwelijk bestaan. Wettelijk is het niet mogelijk om een kortere termijn overeen te komen. Wel kan een langere termijn worden afgesproken.

In sommige gevallen wordt niet verrekend, bijvoorbeeld bij faillissement en bij een negatief inkomen, dus bij verlies in een bedrijf.

Bij vraag 6d is reeds vermeld dat de ingehouden winsten in een bedrijf meegerekend kunnen worden voor de bepaling van de bijdrage aan de kosten van de huishouding. Deze ingehouden winsten kunnen ook meegerekend worden bij verrekening van de overgespaarde inkomsten. Desgewenst kan daarbij dan rekening worden gehouden met normale investeringen voor het bedrijf en de eventuele belastingen. Als de echtgenoten daar niet uitkomen, kan dat problemen geven. Het verdient aanbeveling daarvoor toch een formule op te nemen. Als ingehouden winsten niet verrekend worden, betekent dit, als de echtgenoten uit elkaar gaan, dat de andere echtgenoot uit het bedrijf niets krijgt, terwijl zij of hij mogelijk wel aan de opbouw ervan heeft bijgedragen. Deze optie kan verder met de notaris worden besproken.

vraag 9c

Ondanks de goede wil van de echtgenoten komt het in de praktijk toch nogal eens voor dat er niet jaarlijks wordt verrekend. De reden kan zijn dat er niet veel is om te verrekenen, of dat een echtgenoot niet wil omdat hij dan geld aan de ander moet betalen, vooral als dit geld er niet fysiek is; bijvoorbeeld het is besteed aan privé-uitgaven, of het zit vast in het bedrijf. Om te voorkomen dat zoiets leidt tot grote conflicten bij het einde van het huwelijk - ingeval van echtscheiding: tussen de echtgenoten; bij overlijden: tussen de langstlevende echtgenoot en de kinderen - kan worden bepaald dat, als er vijf jaar niet is verrekend, alles waarvan niet expliciet bewezen kan worden dat het privé is verkregen, gemeenschappelijk geacht wordt te zijn. Het maakt dus niet uit op wiens naam het staat, intern tussen de echtgenoten moet daarover worden afgerekend. Van die afrekening is natuurlijk uitgezonderd datgene waarvan een echtgenoot kan bewijzen dat het vijf jaar geleden ook al van hem was. Bedacht moet wel worden dat ook dan zo'n afrekening nog niet zo eenvoudig is. Dat is echter minder bezwaarlijk dan dat door feitelijk overwicht van de één de ander ernstig te kort komt.

In de praktijk komt het regelmatig voor dat - ondanks alle goede voornemens - er toch niet jaarlijks wordt verrekend. Vaak wordt in de huwelijkse voorwaarden een vervaltermijn opgenomen, waarna geen verrekening meer zou kunnen worden gevorderd. In een aantal recente rechterlijke uitspraken rond echtscheidingen is echter beslist dat een beroep op een dergelijke vervaltermijn in strijd kan zijn met de redelijkheid en billijkheid. Dan dient er wel tussen de (ex-)echtgenoten te worden afgerekend. Hierbij wordt de vermeerdering van de vermogens van ieder van de echtgenoten, die tijdens het huwelijk heeft plaatsgehad, gedeeld. Waardestijging van privé-vermogensbestanddelen die geen inkomsten opgeleverd hebben, maar wel in waarde zijn gestegen, blijven buiten deze afrekening. **Om te voorkomen dat een jaarlijks bedoelde verrekening van inkomsten aldus uitloopt op een afrekening van het einde van het huwelijk, is het van groot belang om, indien een jaarlijkse verrekening wordt overeengekomen, deze ook daadwerkelijk uit te voeren.**

vraag 10

Afrekening bij het einde van het huwelijk

Een huwelijk eindigt door het overlijden van een echtgenoot, door echtscheiding, en vermogensrechtelijk eindigt het ook bij scheiding van tafel en bed. Er kan worden bepaald dat in al deze gevallen wordt afgerekend. Deze afrekening is bedoeld om verschillen in het vermogen van de echtgenoten gelijk te trekken. Uitgangspunt hierbij is de gedachte dat het huwelijk financieel gezien uiteindelijk toch een zaak is van beide echtgenoten, ongeacht ieders rol.

Deze afrekening kan op verschillende manieren. De meest voorkomende is dat er wordt afgerekend alsof er algehele gemeenschap van goederen had bestaan. Enkel voor de berekening telt men de beide vermogens, dat van de man en de vrouw, bij elkaar op en dat wordt gedeeld door twee, zodat de uitkomst de helft is van het totaal van de vermogens. Dit is het bedrag waartoe ieder van de echtgenoten gerechtigd is.

De afrekening gaat zo dat de rijkste de helft van het verschil tussen zijn vermogen en dat van de andere partner overdraagt aan de armste. Daarna zijn zij dus even rijk.

Deze regeling heeft een groot voordeel bijvoorbeeld bij het risico van faillissement. Gaat het bedrijf goed, dan wordt er bij het einde van het huwelijk alsnog afgerekend. Loopt het bedrijf niet goed, dan gaat alleen het vermogen van de echtgenoot/ondernemer in het faillissement teloor. Het vermogen van de andere echtgenoot blijft intact.

De afrekening kan ook anders dan bij helfte, bijvoorbeeld de ene echtgenoot A een derde en de andere echtgenoot B twee derde. Hiervoor moet een bijzondere reden aanwezig zijn.

Vrijwillig of verplicht afrekenen

De afrekening kan verplicht of vrijwillig. Verplicht wil zeggen: in alle gevallen. Vrijwillig wil zeggen: alleen als beide echtgenoten of, ingeval van overlijden, als de langstlevende echtgenoot het wil/willen.

Een nadeel van verplichte afrekening is dat niet van tevoren voorspelbaar is hoe de situatie op het betreffende moment zal zijn. Heeft het zin en komt niet iemand er door in de problemen? Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als een echtgenoot een eigen bedrijf heeft. Afrekening van de waarde daarvan kan uiterst bezwarend zijn voor die echtgenoot. Anderzijds heeft misschien de andere echtgenoot aan de opbouw daarvan wezenlijk bijgedragen en verdient deze om die reden toch mee te delen. Zulke omstandigheden zijn echter niet voorspelbaar. Doet zich dat voor, dan dienen de huwelijkse voorwaarden later eventueel te worden aangepast.

Een voordeel van vrijwillige afrekening is dat men op het moment dat afgerekend kan worden, dus bij overlijden, maar ook bij echtscheiding, kan beslissen dit al of niet te doen. Maar ook fiscale aspecten, vooral wat betreft het successierecht, kunnen een rol spelen.

In welke situatie afrekenen

- Bij **overlijden** van de rijkste echtgenoot zal de afrekening vaak gewenst zijn. De armste echtgenoot vraagt de afrekening tussen hem en de nalatenschap van de ander. Hij krijgt daardoor meer en wordt zo beter verzorgd achtergelaten.
- Bij **echtscheiding** ligt het veel moeilijker. De echtgenoten zijn vaak niet meer "on speaking terms". Afrekenen in dat geval zal vaak dezelfde problemen meebrengen als bij verdeling van een gemeenschap van goederen.

Nadat de keuze voor een finaal verrekenbeding is gemaakt, zijn nog diverse regelingen mogelijk. Welke in uw geval het meest geschikt is, is geheel afhankelijk van uw persoonlijke situatie. Ook

fiscale aspecten kunnen hierbij een grote rol spelen. In de bespreking bij de notaris zal hier uitgebreid op in worden gegaan.

Globaal zijn er de volgende mogelijkheden en combinaties daarvan:

Afrekening vindt plaats indien het huwelijk eindigt:

- alleen bij overlijden
 - altijd (verplicht)
 - ter keuze van de langstlevende (vrijwillig)
- alleen bij echtscheiding
 - altijd (verplicht)
 - ter keuze van iedere partij (vrijwillig)
- zowel bij overlijden als bij echtscheiding
 - altijd (verplicht)
 - ter keuze van ieder partij (vrijwillig)

In de vragenlijst zijn de 2 situaties gesplitst. De toelichting slaat op de beide situaties.

vraag 11a

De echtgenoten kunnen afspreken dat zaken die zij geërfd of geschonken hebben gekregen, buiten de afrekening worden gehouden.

Het kan voorkomen dat een echtgenoot deze zaken heeft verkregen onder een uitsluitingsclausule, dan valt deze verkrijging bijna altijd buiten elke gemeenschap tussen de echtgenoten en daardoor ook buiten de afrekening. De nieuwste moderne vorm van uitsluitingsclausule bepaalt vaak dat als het huwelijk door overlijden wordt ontbonden, het geërfd vermogen alsnog tussen de echtgenoten verrekend mag worden als zij dat willen.

U kunt nu opnemen dat u geërfd vermogen altijd privé wilt houden, of als de uitsluitingsclausule dat mogelijk maakt, alleen ingeval van overlijden toch wilt verrekenen.

U kunt bepalen dat niet alleen bepaalde vermogensbestanddelen (bijvoorbeeld geërfd of geschonken vermogen) buiten de afrekening blijven, maar ook dat de schulden en de opbrengsten daarvan privé blijven. Dit houdt in dat de inkomsten ook geheel afgezonderd moeten worden geadmistreerd. Dit vergt dus extra administratieve inspanning. Bovendien wordt in uitsluitingsclausules vaak bepaald dat inkomsten uit het betreffende vermogen wel mogen worden verrekend.

vraag 11b en 11c

Indien wordt afgerekend ingeval van echtscheiding kan worden bepaald dat een eventueel bedrijf, waaronder ook een vrij beroep valt, niet in de verrekening wordt betrokken. Een bedrijf of een beroep heeft vaak een eigen waarde. Er zijn gebouwen, machines, geldrekeningen en dergelijke, maar ook schulden en crediteuren. Als de waarde daarvan verrekend moet worden is het vaak niet mogelijk om het bedrijf overeind te houden. In huwelijkse voorwaarden, en vooral wanneer het om een familiebedrijf gaat wordt er dus vaak voor gekozen om bij echtscheiding het bedrijf naar de echtgenoot/eigenaar te laten gaan zonder verrekening.

Echter, het huwelijk is een zaak van twee mensen en ook als de ene echtgenoot het bedrijf voert en daar de baas is, wordt dit alles vaak wel (indirect) mogelijk gemaakt door de andere echtgenoot, ook al werkt die niet daadwerkelijk in het bedrijf. Het is daarom mogelijk te kiezen voor een afrekening waarbij het bedrijf zelf niet wordt verrekend, maar wel de extra reserve, het "spek", namelijk dat gedeelte van de reserverekening dat niet nodig is om het bedrijf daadwerkelijk te voeren en dat in feite opgepotte winst is die ook als salaris had kunnen worden uitgekeerd. De hoogte van het op die wijze te verrekenen bedrag is niet eenvoudig vast te stellen en vergt dus keuzes en beslissingen. De echtgenoten kunnen daarover grote onenigheid krijgen, maar dat is wellicht minder erg dan dat de ene echtgenoot met het bedrijf de andere echtgenoot, die toch op

welke manier ook (indirect) mee geholpen heeft aan de groei en bloei van het bedrijf, met lege handen laat staan. Een dergelijke afrekening is vaak redelijk als er geen jaarlijkse verrekening van de inkomsten is, waarbij dan de gehele winst van een bedrijf of beroep wordt betrokken, of wanneer het persoonlijke inkomen kunstmatig laag wordt gehouden en zo de winst zoveel mogelijk in het bedrijf wordt gehouden.

Geen afrekening kan worden gevraagd indien een echtgenoot failliet is geweest of een negatief vermogen heeft. De reden is dat het niet zinvol is naar een failliet vermogen of naar een negatief vermogen te verrekenen.

vraag 11d

Er kan bepaald worden dat geen afrekening zal plaatsvinden als beide echtgenoten binnen 30 dagen na elkaar overlijden. De reden hiervoor is dat in bepaalde gevallen zo dubbele heffing van successierechten kan worden voorkomen. Ook wordt het zo mogelijk, in het geval er geen kinderen zijn die van deze echtgenoten erven, dat de nalatenschap terugkeert naar de betreffende families. Ieder van de echtgenoten kan bij zijn/haar eigen testament beschikken over zijn/haar eigen nalatenschap.

Geen afrekening aan het einde van het huwelijk?

Indien in het geheel geen verrekeningsbeding wordt opgenomen, noch voor overgespaarde inkomsten tijdens de duur van het huwelijk (vraag 9) noch een afrekeningsbeding voor de vermogens aan het eind (vraag 10) kan dit met name ten nadele gaan van de echtgenoot die hoofdzakelijk huishoudelijke arbeid heeft verricht.

Het achterwege laten van verrekenings- en afrekeningsclausules is alleen verantwoord indien de situatie zodanig is dat partijen absoluut geen vermenging van de eigen vermogens willen, of ieder voor zich willen en kunnen zorgen, bijvoorbeeld omdat beiden een volledig betaalde baan hebben en er geen kinderen zijn.

Het is van belang dat beide echtgenoten zich deze verstrekkende consequenties ten volle bewust zijn.

Indien in de huwelijkse voorwaarden geen enkele afrekening of verrekening wordt overeengekomen en dus het regime van de zogenaamde "koude uitsluiting" geldt, wordt een verklaring opgenomen dat u er door de notaris op bent gewezen dat de bepalingen in sommige omstandigheden bezwarend kunnen zijn voor één van de beide echtgenoten.

vraag 12

Pensioenrechten

Het volgende geldt alleen ingeval het huwelijk eindigt door echtscheiding.

In beginsel krijgt alleen degene die het pensioen heeft opgebouwd (de werknemer) het pensioen. Sinds 1 mei 1995 is er een wettelijke regeling voor de verevening van pensioenrechten in geval van echtscheiding. Verevening wil zeggen dat de beide echtgenoten recht hebben op de helft van de waarde van de totaal tijdens het huwelijk opgebouwde oudedagpensioenen. Dit wordt zo geëffectueerd dat de instantie die te zijner tijd het oudedagpensioen uitkeert, dan rechtstreeks uitbetaalt aan de ex-echtgenoot van de gepensioneerde werknemer. De uitkering vindt plaats in termijnen ter grootte van het verevende deel van het pensioen. Weduwen- en weduwnaarspensioen blijft dus buiten de verevening. Van deze wettelijke regel kan worden afgeweken bij huwelijkse voorwaarden of ook nog later bij echtscheidingsconvenant.

Voor de leesbaarheid wordt in dit hoofdstukje genoemd:

A = de werknemer, degene die het pensioen heeft opgebouwd en

B = de andere echtgenoot die een vereveningsvordering heeft en recht heeft op een nabestaandenpensioen van het pensioen van A.

Als beide echtgenoten hebben gewerkt en oudedagspensioenen hebben opgebouwd, zijn in de hierna volgende tekst beiden zowel tegelijk A als B. Om de uitleg te vergemakkelijken wordt hier uitgegaan van één A en één B.

Geen verevening

U kunt bepalen dat er in het geheel niet wordt verevend.

Bij de echtscheiding heeft dus ieder zijn eigen opgebouwde pensioen. Dat werkt alleen goed als beiden een inkomen hebben en dat ook zullen kunnen volhouden. Bij huwen op iets latere leeftijd kan dit een goede oplossing zijn. In het geval een van de partners ophoudt met werken of minder werkt en dus niet langer, of minder pensioen opbouwt, kan een uitsluiting van verevening zeer in diens nadeel zijn.

Wel verevening

Als u wel wilt verevenen zijn er de volgende hoofdvarianten:

1. de wettelijke regeling volgen (zoals hiervoor omschreven);
2. verevening met toegestane afwijkingen op onderdelen op de wettelijke regeling.

Als er wel wordt verevend bestaan de volgende opties:

- opbouw tijdens voorhuwelijkse jaren wordt meegeteld. Normaal wordt ervan uitgegaan dat de echtgenoten tezamen hebben bijgedragen aan de opbouw tijdens het huwelijk en dat zij daarom ook ieder voor de helft daarin gerechtigd zijn. Er kunnen redenen zijn om ook de opbouwperiode voor het huwelijk in de verevening te betrekken. Dit kan het geval zijn als men na een langdurige samenwoning in het huwelijk treedt.
- de andere echtgenoot ontvangt een ander percentage dan 50%. De hoofdregel is, zoals gezegd, ieder de helft. Er kan echter reden zijn om daarvan af te wijken. Alleen zeer bijzondere omstandigheden zullen daartoe aanleiding geven. De notaris kan u hierover verder informeren.
- naast het oudedagspensioen worden ook andere pensioenen verevend (zie de vragen 12d en volgende).

vraag 12a

Als het huwelijk niet lang geduurd heeft valt er weinig te verevenen. Bepaald kan worden dat als het huwelijk bijvoorbeeld minder dan tien jaar heeft geduurd er geen verevening plaats vindt. Wordt het huwelijk na die periode ontbonden, dan geschiedt verevening volgens de wettelijke regels of volgens de omschreven opties, ook over de eerste periode.

vraag 12d

Niet alleen de oudedagspensioenen, maar ook het weduwen- en weduwnaarspensioen wordt in de verevening betrokken. Voordeel is dat de totale opbouw wordt verevend. Nadeel is dat een echtgenoot verevent over iets wat afhankelijk is van het leven van de ander. Het weduwen- of weduwnaarspensioen gaat immers pas in bij het overlijden van die ander.

vraag 12e

De wet geeft de mogelijkheid om gezamenlijk aan het pensioenfonds te vragen om het oudedagspensioen en het weduwen- en weduwnaarspensioen om te zetten in een geheel eigen recht. Dit heet conversie. Na de conversie heeft dus ieder een eigen pensioen dat niet meer afhankelijk is van het leven van de ander. Het gevolg hiervan is dat degene met het weduwen- of weduwnaarspensioen beter af is. Die krijgt namelijk de helft van het oudedagspensioen en tevens het eigen weduwen- of weduwnaarspensioen.

Als het pensioenfonds niet wil converteren is er niets aan te doen. Als het pensioenfonds wel wil converteren, dan kan dat tot gevolg hebben dat een van de echtgenoten er beter uitspringt dan de ander. Conversie opent dus de mogelijkheid om, als het pensioenfonds wil meewerken, te bepalen dat alle opgebouwde rechten, dus zowel het oudedagspensioen als de weduwen- en weduwnaarspensioenen, moeten worden verrekend. Om dit resultaat te bereiken is het nodig om tevens te bepalen dat de echtgenoten verplicht zijn de conversie aan te vragen. Stemt het pensioenfonds toe, dan zijn de echtgenoten op dit punt definitief van elkaar af.

Algemene aanvullende informatie over pensioen en conversie

De hoofdregel is dus dat de beide echtgenoten ieder voor de helft in het oudedagspensioen zijn gerechtigd. Zij verdelen dit en als het tot uitkering komt, dus bij pensionering van de werknemer, dan krijgt ieder een uitkering. Dit is echter afhankelijk van het in leven zijn van A. Leeft die niet meer, dan is er dus geen ouderdompensioen. Daarvoor in de plaats krijgt B normaliter een nabestaandenpensioen. Als B overlijdt voor de uitkering van het pensioen, dan krijgt A zijn gehele oudedagspensioen weer terug.

Bij conversie ligt dit anders: de pensioenen zijn in eigen rechten omgezet. Alles is dus onafhankelijk van elkaar, en van elkaars in leven zijn of overlijden. De consequentie is dat na conversie geen nabestaandenpensioen meer bestaat: als A overlijdt krijgt B geen nabestaandenpensioen. Stel dat A de man is die alimentatieplichtig is, dan eindigt bij zijn overlijden wel de alimentatie, maar als het eigen geconverteerde pensioen van B nog niet is ingegaan, heeft B een probleem. Is er geconverteerd en overlijdt echtgenoot B, dan wast het deel van het oudedagspensioen dat verevend en geconverteerd was niet meer aan bij A.

Uit het bovenstaande blijkt dat de pensioenmaterie zeer ingewikkeld is. Van tevoren is eigenlijk niet te voorspellen wat achteraf gezien de juiste beslissing is geweest. De wettelijke regeling heeft nadelen, maar de varianten in sommige omstandigheden evenzeer. Desalniettemin is het onderwerp uiterst belangrijk, want het betreft uw eigen oude dag, hoe ver weg misschien ook nog. Wat u nu beslist, wordt in beginsel in geval van echtscheiding uitgevoerd. Het is echter mogelijk te zijner tijd in het geval van een onverhoopte echtscheiding bij het echtscheidingsconvenant alsnog een andere regeling overeen te komen.

vraag 12f

Het gevolg van de pensioenverevening kan zijn dat als het huwelijk lang heeft geduurd en slechts één echtgenoot betaalde arbeid heeft verricht, stel de man, deze de helft van zijn pensioen kwijtraakt. De vrouw krijgt de helft en de man krijgt de helft. Beiden zijn dan ernstig gedupeerd, want een half pensioen zal te zijner tijd waarschijnlijk te weinig zijn om van te leven en de A.O.W. is op termijn onzeker. Het wordt al anders als beiden langdurig hebben gewerkt, maar dat is toch een minderheid van de gevallen. Het gevolg, dat beiden er dus met een slecht pensioen vanaf komen, moet worden vermeden. Dit kan door een eigen opbouw te plegen. De belastingwetgeving geeft nog steeds, zij het een beperkte mogelijkheid om een lijfrente te kopen en daarop jaarlijks te storten. De premie is fiscaal beperkt aftrekbaar.

In de huwelijksvoorwaarden kan worden bepaald dat de echtgenoten verplicht zijn voor een echtgenoot die geen pensioen opbouwt of die een lager pensioen opbouwt een aanvullende uitkering op te bouwen. De lijfrente kan worden bekostigd uit de kosten van de huishouding, of uit de gemeenschappelijk overgespaarde inkomsten, of uit het gemeenschappelijk vermogen, of eventueel naar rato van ieders persoonlijk vermogen.

Dit heeft tot gevolg dat als bij echtscheiding moet worden verevend een echtgenoot niet zijn halve pensioen kwijt is. Het pensioen en de opgebouwde lijfrente worden immers bijeengevoegd en dan gedeeld. Een aanvullend belangrijk voordeel is dat, als het huwelijk in stand blijft en nog voortduurt als de echtgenoten pensioengerechtigd worden, er een hoger, mogelijk zelfs een dubbel pensioen is.

Niet moet worden vergeten dat hieraan natuurlijk kosten zijn verbonden. Echter, hoe vroeger men met de opbouw begint, des te groter is later het pensioen, ofwel des te lager is de aanvangspremie. De opbouw van een dergelijke lijfrente zal nooit de opbouwverschillen exact kunnen opheffen. Daar gaat het in deze regeling ook niet om. Het belangrijkste is dat de allerswaarste gevolgen van een pensioenverevening te verminderen.

SLOT

Staat van aanbrengsten

Het is mogelijk aan de akte van huwelijksvoorwaarden een lijst te hechten waarop de beginvermogens zijn vermeld. Hoe beter en uitgebreider de omschrijving, hoe beter de onderlinge bewijspositie. Indien er een gemeenschap van inboedelgoederen is behoeven de zaken die in die gemeenschap vallen niet afzonderlijk te worden vermeld. U moet wel vermelden de zaken die wel inboedel zijn, maar buiten de gemeenschap gehouden worden. Zaken die niet in de gemeenschap vallen, zoals kunstvoorwerpen, antiek en dergelijke, moet u zo omschrijven dat ze aan de hand van de omschrijving herkenbaar zijn. Desgewenst kan een taxatierapport worden aangehecht. Het kan van belang zijn ook het verdere vermogen, dus bankrekeningen, vorderingen, schulden (bijvoorbeeld studieschuld en dergelijke), op de lijst te zetten. Tussen de echtgenoten ligt dan vast hoe de onderlinge beginpositie was.

Rechtskeuze

Hebben beide echtgenoten de Nederlandse nationaliteit, wonen ze beiden in Nederland en blijven ze daar wonen, dan zal de keuze voor Nederlands recht voor de hand liggen. Indien niet allebei de echtgenoten de Nederlandse nationaliteit hebben of bij of na het huwelijk het recht van verschillende landen betrokken is, is het van belang na te denken over de rechtskeuze. De brochure "Huwelijk met internationale aspecten" van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie geeft daar meer informatie over. Deze kunt u downloaden vanaf de website www.uwnotaris.nl of is op aanvraag bij ons verkrijgbaar.

Datum en plaats huwelijksvoltrekking

Tenslotte dienen de datum en plaats van het voorgenomen huwelijk te worden vermeld.

NB: De akte van huwelijksvoorwaarden dient te zijn gepasseerd vóóordat het huwelijk wordt gesloten.

LAATSTE OPMERKING

Het is overigens wel van belang om tijdens het huwelijk regelmatig na te gaan of de nu overeengekomen huwelijkse voorwaarden nog voldoen voor de situatie waar u dan mee te maken hebt.

Indien nodig kunnen de huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk nog worden gewijzigd, dat wil zeggen: aangepast aan nieuwe omstandigheden.